

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

Guidelines for the Development of Democratic Citizenship Characteristics of Students
under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 2

สุทธิพงษ์ เทศด้อม¹ และ จำเนียร พลหาญ²

Suttipong Testom¹ and Chamnian Polhan²

^{1,2}คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

^{1,2}Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand

¹E-mail ; biggyjungcub@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-4995-7975>

²E-mail ; chumnian03042505@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-6685-7332>

Received 23/03/2023

Revised 29/03/2023

Accepted 05/04/2023

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงถือว่ามีสำคัญ กล่าวคือ รู้จักรักและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักชาติผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ ฉะนั้นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นสมาชิกในสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบต่อนตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมโดยบุคคลที่เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษา (2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษา จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนประชากร จำนวน 950 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 272 คน การวิจัยระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 6 คน ผลการวิจัย พบว่า (1) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในรายวิชาสังคมศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ (ก) การสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมจะทำให้คนในสังคมยอมรับกฎกติกา กฎหมายที่สร้างขึ้น (ข) การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (ค) การ

.....
รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น (ง) การปลูกฝังให้เกิดความรัก ห่วงแหนในท้องถิ่นของตนเอง และ (จ) การเคารพ
กฎหมาย เคารพกฎของสังคม และทำตามกฎกติกาของสังคมจะช่วยให้สังคมดำเนินภารกิจต่าง ๆ

คำสำคัญ : คุณลักษณะความเป็นพลเมือง; ระบอบประชาธิปไตย

Abstract

Providing education to create citizenship in a democratic system is therefore considered important. That is, knowing how to maintain and promote rights, duties, freedom, respecting the law, equality, and human dignity, being proud of being Thai, and knowing how to protect the interests of the public and the nation. Therefore, a democratic citizen is a member of a society exercising their rights and liberties with responsibility for themselves, others, and society by a person who is a good citizen in a democratic way. The objectives of this research are; (1) To study the democratic citizenship characteristics of students according to the opinions of school administrators and teachers in social studies subjects. (2) To compare the democratic citizenship characteristics of students according to the opinions of school administrators and teachers in social studies subjects classified by status, position, and school size. And (3) To study the approaches for the development of students' democratic citizenship characteristics. This study was conducted in schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 2. The first phase of the study looked at the democratic citizenship characteristics of students. The population number was 950 people, sample number was 272 people. The second phase of the study examined the development of democratic citizenship characteristics of the target group of six students. The results showed that (1) Overall and individual characteristics of democratic citizenship of students were at a high level. (2) comparing the democratic citizenship characteristics of students according to the opinions of school administrators and teachers in social studies subjects were not different overall, however, classified by school size found that the overall difference was statistically significant at the .05 level. And (3) Guidelines for the development of democratic citizenship characteristics include; (A) Creating a just society will make people accept the rules and regulations created by society. (B) Creating a learning society and accepting new knowledge that arises all the time. (D) Listening to other people's opinions, (E) Cultivating love and cherishing one's own locality. And (F) Respecting the law, respecting the rules of society, and following the rules of society will help society carry out various missions.

Keywords: Citizenship Characteristics; Democracy

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2561) ได้กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในทุกมิติ และทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คนไทยมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเอง การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี ครอบคลุมทั้งด้าน ร่างกาย ใจ สติปัญญา และสังคม มุ่งเน้นการเสริมสร้าง การจัดการสุขภาวะในทุกรูปแบบ ที่นำไปสู่การมีศักยภาพในการจัดการสุขภาวะที่ดีได้ด้วยตนเองพร้อมทั้ง สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี และมีทักษะด้านสุขภาวะที่ เหมาะสม สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เด็กทุกคนมีพัฒนาการรอบด้านตามวัยอย่างมี คุณภาพ และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะชีวิต มีพฤติกรรมมารยาทที่ถูกต้องเหมาะสม มีภูมิคุ้มกัน และมีคุณธรรมจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงถือว่ามีสำคัญโดย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 7 มุ่งหมายให้ใน กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็น สาธารณสมบัติของชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมี ความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) โดยการสร้าง “พลเมือง” ที่มีความสามารถปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหมายถึง สมาชิกในสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพ โดยมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคมโดยบุคคลที่เป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย จะมี พฤติกรรมที่สำคัญ คือ การมีคารวธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพซึ่งกันและกัน เคารพใน ระเบียบกฎเกณฑ์หรือระเบียบข้อบังคับของสังคมส่วนรวม มีความสามัคคีธรรม เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกของ บุคคลซึ่งอยู่รวมกันในสังคมและมีการท างานร่วมกัน มีการประสานประโยชน์ของหน่วยงานและองค์กรร่วมกัน มี ลักษณะการร่วมคิด ร่วมทำหรือทำงานเป็นทีมด้วยความเต็มใจเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และตั้งใจปฏิบัติงานนั้นให้ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด (จารุวรรณ ยิ่งยงค์, 2559)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจต้องการศึกษาคูณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยอย่างไร และเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จำแนกตาม สถานภาพและขนาดของโรงเรียน รวมถึงนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนของโรงเรียนใน

รูปแบบต่างๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เป็นไปในรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ทรัพยากรบุคคลของประเทศมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตามความต้องการของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในรายวิชาสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในรายวิชาสังคม จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย และ จรูญ พานิชย์ผลินไชย (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการวิจัยพบว่า พบว่า 1) นิสิตมีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับมากทุกองค์ประกอบโดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับดังนี้คือ มีความ เท่าเทียมกัน ยอมรับความแตกต่าง มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่นรับผิดชอบต่อสังคม มีอิสระและพึ่งตนเอง เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม 2) นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนิสิตหญิงมีความเป็นพลเมืองสูงกว่านิสิตชายในองค์ประกอบ มีความเท่าเทียมกันและยอมรับความแตกต่าง 3) นิสิตที่อยู่ต่างกลุ่มคณะวิชาต่างกันมีความเป็นพลเมืองไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในองค์ประกอบพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น และเข้าใจ ระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม โดยนิสิตกลุ่มวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีความเป็นพลเมืองสูงกว่า กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และ 4) นิสิตที่อยู่ชั้นปีต่างกันมีความเป็นพลเมืองในทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติ

อัจฉรา อยู่ทอศิริกุล (2561) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมัศึกษามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบเป็นลำดับหนึ่ง ด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมเป็นลำดับสอง และด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมเป็นลำดับสาม สามารถแสดงรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้ 1. นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้าน

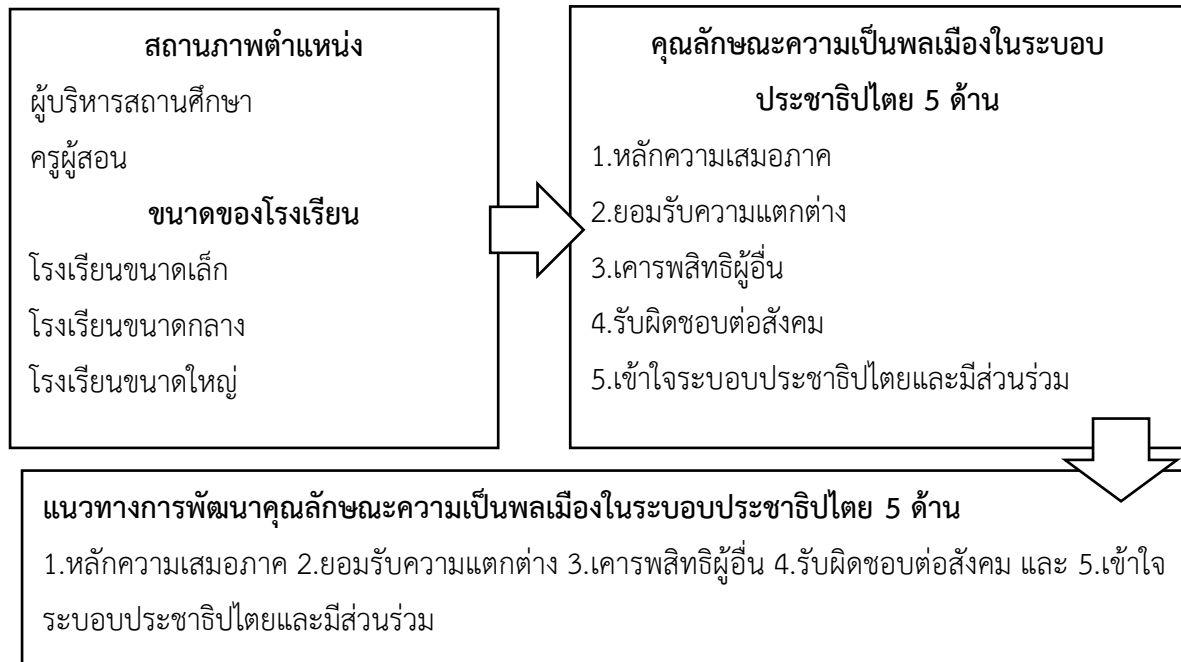
พลเมืองที่มีความรับผิดชอบในรายคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฉันทไมยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดเพื่อรักษาชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล 2. นักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมในรายคุณลักษณะอยู่ในระดับมากทุกคุณลักษณะ โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฉันทใช้สิทธิลงคะแนนเสียงในกิจกรรมเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนของโรงเรียน และ 3. นักเรียนส่วนใหญ่มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยด้านพลเมืองที่มุ่งเน้นความเป็นธรรมอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ฉันทจะปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ถึงแม้บุคคลอื่นจะไม่เห็นด้วยก็ตามและนักเรียนมีคุณลักษณะอยู่ในระดับน้อย จำนวน 2 พฤติกรรม คือ ฉันทติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน เพื่อสอบถามปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสังคม และฉันทเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการปัญหาความไม่เป็นธรรมทางสังคมในชุมชน

ศิวพร โพธิวิทย์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผลการวิจัยพบว่า เคารพความแตกต่างและ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม เมื่อแยกพิจารณาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยามีความเห็นด้วยต่ำที่สุดในด้านการปฏิเสธการใช้เส้นสายหรือระบบอุปถัมภ์

หมัดเฟาซี รูบามา และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตภูมิวิทยา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตภูมิวิทยา จังหวัดสงขลา มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีระดับความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ 1. ด้านการให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรมสูงสุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 รองลงมาในลำดับที่ 2. ด้านให้ความสำคัญกับการเป็นพลเมืองที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23, 3. ด้านการให้ความสำคัญกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และ 4. ด้านการให้ความสำคัญกับอริสภาพ ความก้าวหน้า และทันสมัยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ตามลำดับ และ 2) ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตภูมิวิทยา จังหวัดสงขลา จำแนกตามลักษณะประชากร พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่กลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุ และระดับชั้นมัธยมศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎี วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ออกแบบกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง: ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 950 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 272 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (ไพศาล วรคำ, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) แบบเติมคำ และแบบมาตราส่วนประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Best & Khan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย: การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้ (1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียน จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวความคิดแล้วสร้างแบบสอบถามภายใต้กรอบแนวคิด (2) ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากหนังสือและศึกษาแบบสอบถามงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมกำหนดรูปแบบและขอบเขตของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (3) กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมถึงศึกษาองค์ประกอบประเด็นเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน ดังนี้ หลักความเสมอภาค ยอมรับความแตกต่างเคารพสิทธิผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคมและเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม (4) ศึกษาการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ Best & Khan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) (5) กำหนดรูปแบบข้อคำถามโดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (6) สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง ตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมลักษณะที่ต้องการวัด การใช้ภาษาที่ชัดเจนไม่คลุมเครือ และปรับปรุงแก้ไขก่อนเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง (7) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบสำเนาภาษาใช้ระหว่าง ความสมบูรณ์ ความถูกต้องด้านภาษาที่ใช้และข้อเสนอแนะ โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objectives Congruence: IOC) โดยกำหนดค่าในข้อที่เห็นว่าสอดคล้องมีค่าเท่ากับ +1 ข้อที่เห็นว่าไม่สอดคล้องมีค่าเท่ากับ -1 และข้อที่ไม่แน่ใจมีค่าเท่ากับ 0 และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 ขึ้นไป

การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง (ไพศาล วรคำ, 2559)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (ไพศาล วรคำ, 2559) และเปรียบเทียบความคิดเห็นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งโดยใช้ t-test (Independent Samples) และขนาดของโรงเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

การวิจัยระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาความพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน จำนวน 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย: เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประเด็นคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการตีความและสร้างข้อสรุปซึ่งดำเนินการดังนี้ (1) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ และ (2) ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และนำเสนอโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่าง (n = 272)	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
1. ผู้บริหารโรงเรียน	136	50.00
2. ครูผู้สอน	136	50.00
รวม	272	100.00
ขนาดโรงเรียน		
1. ขนาดเล็ก	192	70.60
2. ขนาดกลาง	76	27.90
3. ขนาดใหญ่	4	1.50
รวม	272	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 272 คน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7 ประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 58.80 จำแนกตามสถานภาพ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ครูผู้สอน จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 จำแนกตามขนาดโรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 27.90 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	ระดับการปฏิบัติความเป็นพลเมือง			ลำดับที่
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล	
1. ด้านหลักความเสมอภาค	4.33	0.69	มาก	1
2. ด้านยอมรับความแตกต่าง	4.00	0.68	มาก	5
3. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น	4.20	0.61	มาก	3
4. ด้านรับผิดชอบต่อสังคม	4.26	0.58	มาก	2
5. ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	4.12	0.70	มาก	4
โดยรวม	4.18	0.56	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความเสมอภาค ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.69) ด้านรับผิดชอบต่อสังคม ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.58) ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.61) ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.70) และด้านยอมรับความแตกต่าง ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านหลักความเสมอภาค	4.17	0.76	4.49	0.56	3.94	0.80
2. ด้านยอมรับความแตกต่าง	3.81	0.70	4.17	0.61	4.61	0.16
3. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น	4.10	0.64	4.30	0.56	2.76	0.87
4. ด้านรับผิดชอบต่อสังคม	4.13	0.59	4.40	0.54	4.08	0.78
5. ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	3.89	0.78	4.36	0.51	5.91*	0.00
รวม	4.02	0.61	4.34	0.46	5.01*	0.02

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักความเสมอภาค ด้านยอมรับความแตกต่าง ด้านเคารพสิทธิผู้อื่นและด้านรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
1. ด้านหลักความเสมอภาค	ระหว่างกลุ่ม	2	1.84	0.92	1.96	0.14
	ภายในกลุ่ม	269	125.87	0.47		
	รวม	271	127.71			
2. ด้านยอมรับความแตกต่าง	ระหว่างกลุ่ม	2	2.70	1.35	2.95*	0.05
	ภายในกลุ่ม	269	123.15	0.46		
	รวม	271	125.85			
3. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	2.39	1.20	3.25*	0.04
	ภายในกลุ่ม	269	99.01	0.37		

คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig
	รวม	271	101.40			
4. ด้านรับผิดชอบต่อสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.67	0.84	2.53	0.08
	ภายในกลุ่ม	269	88.72	0.33		
	รวม	271	90.39			
5. ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	2	7.68	3.84	8.27*	0.00
	ภายในกลุ่ม	269	124.95	0.46		
	รวม	271	132.63			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.89	1.45	4.69*	0.01
	ภายในกลุ่ม	269	83.01	0.31		
	รวม	271	85.90			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านยอมรับความแตกต่างและด้านเคารพสิทธิผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักความเสมอภาคและด้านรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1. ด้านหลักความเสมอภาค คือ การสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมจะทำให้คนในสังคมยอมรับกฎ กติกา กฎหมายที่สร้างขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข รวมถึงคนในสังคมต้องมีมนุษยธรรม มีความเมตตา กรุณาต่อกัน การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันโดยเริ่มจากสังคมในโรงเรียน ทางโรงเรียนได้มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้การไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น แนวทางการพัฒนา คือ

- 1.1 กิจกรรมสภานักเรียน
- 1.2 กิจกรรมจิตอาสา
- 1.3 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำงานเป็นทีม
- 1.4 เคารพกฎกติกา มารยาททางสังคม

1.5 การไม่เอาใจใส่เปรียบผู้อื่น

2. ด้านยอมรับความแตกต่าง คือ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในยุคปัจจุบัน คือ การคิดวิเคราะห์ เพื่อให้สามารถแยกแยะข้อมูลที่ได้รับซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่ถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็วและอาจขาดการกลั่นกรอง ดังนั้นโรงเรียนจึงมีการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนา คือ

2.1 กิจกรรมแนะแนว

2.2 กิจกรรมโฮมรูม

2.3 กิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.4 การรับฟังความคิดเห็นและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

3. ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น คือ ในสังคมมนุษย์ ได้มีความหลากหลาย ทั้งด้านภาษา ศาสนา ในการอยู่ร่วมกันของสังคม และเคารพกฎหมาย เพื่อดำรงชีวิตของคนในสังคมดำเนินไปโดยความสงบสุข แนวทางการพัฒนา คือ

3.1 การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3.2 การเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง

3.3 รู้จักมารยาทในสังคม

4. ด้านรับผิดชอบต่อสังคม คือ การปลูกฝังให้เกิดความรัก ห่วงเหินในท้องถิ่นของตนเอง ในโรงเรียนได้มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชน และมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการนำนักเรียนเข้าร่วมประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมจิตอาสา การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดความรัก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน แนวทางการพัฒนา คือ

4.1 มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชน

4.2 ปลูกฝังให้นักเรียนมีสำนึกรักในบ้านเกิด

4.3 ส่งเสริมกิจกรรมที่ให้นักเรียนเข้าร่วมประเพณีของชุมชน

4.4 ส่งเสริมหลักสูตรที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน

5. ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม คือ การเคารพกฎหมาย เคารพกฎของสังคม และทำตามกฎกติกาของสังคมจะช่วยให้สังคมดำเนินการกิจต่าง ๆ ไปได้ ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับในสังคมต้องมีความชอบธรรมใช้บังคับได้กับทุกฝ่าย และการใช้หลักประชาธิปไตยในการแก้ไขปัญหา โรงเรียนได้มีแนวทางการพัฒนากระบวนการเหล่านี้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ แนวทางการพัฒนา คือ

5.1 กิจกรรมทำงานเป็นกลุ่มเป็นทีม

5.2 กิจกรรมสภานักเรียน

5.3 กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย

แผนภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักความเสมอภาค รองลงมา ได้แก่ ด้านรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม และด้านยอมรับความแตกต่าง ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักความเสมอภาค ด้านยอมรับความแตกต่าง ด้านเคารพสิทธิผู้อื่นและด้านรับผิดชอบต่อสังคม ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลเปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านยอมรับความแตกต่างและด้านเคารพสิทธิผู้อื่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านหลักความเสมอภาคและด้านรับผิดชอบต่อสังคมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3.1 ด้านหลักความเสมอภาค คือ การสร้างสังคมที่มีความยุติธรรมจะทำให้คนในสังคมยอมรับกฎกติกา กฎหมายที่สร้างขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสงบสุข รวมถึงคนในสังคมต้องมีความยุติธรรม มีความเมตตา กรุณาต่อกัน การเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันโดยเริ่มจากสังคมในโรงเรียน ทางโรงเรียนได้มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้การไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น

3.2 ด้านยอมรับความแตกต่าง คือ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการยอมรับความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทักษะที่จำเป็นสำหรับคนในยุคปัจจุบัน คือ การคิดวิเคราะห์ เพื่อให้สามารถแยกแยะข้อมูลที่ได้รับซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารที่ถูกเผยแพร่อย่างรวดเร็วและอาจขาดการกลั่นกรอง ดังนั้นโรงเรียนจึงมีการส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

3.3 ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น คือ ในสังคมมนุษย์ ได้มีความหลากหลาย ทั้งด้านภาษา ศาสนา ในการอยู่ร่วมกันของสังคม และเคารพกฎหมาย เพื่อดำรงชีวิตของคนในสังคมดำเนินไปโดยความสงบสุข

3.4 ด้านรับผิดชอบต่อสังคม คือ การปลูกฝังให้เกิดความรัก ห่วงเห่นในท้องถิ่นของตนเอง ในโรงเรียนได้มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในชุมชน และมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการนำนักเรียนเข้าร่วมประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมจิตอาสา การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้เด็กเกิดความรัก และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน

3.5 ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม คือ การเคารพกฎหมาย เคารพกฎของสังคม และทำตามกฎกติกาของสังคมจะช่วยให้สังคมดำเนินภารกิจต่าง ๆ ไปได้ ซึ่งกฎหมายที่ใช้บังคับในสังคมต้องมีความชอบธรรมใช้บังคับได้กับทุกฝ่าย และการใช้หลักประชาธิปไตยในการแก้ไขปัญหา โรงเรียนได้มีแนวทางพัฒนากระบวนการเหล่านี้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านรับผิดชอบต่อสังคม ด้านเคารพสิทธิผู้อื่น ด้านเข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมและด้านยอมรับความแตกต่าง ดังนั้น สถานศึกษาในสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาขนาดเล็กมีกิจกรรมต่างๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จารุวรรณ ยิ่งยงค์. (2559). การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University*, 9(2), 1595-1609.
- เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย และ จรูญ พานิชย์พลินไชย. (2560). ความเป็นพลเมืองของนิสิตระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยนเรศวร. *สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทส.)*, 23(1), 1-13.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. กรุงเทพฯ : วี อินเทอร์เน็ต.
- ไพศาล วรคำ. (2559). *การวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ศิวพร โพธิวิทย์. (2562). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารสารสนเทศ*, 18(1), 83-91.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). “ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560 - 2579”. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- หมัดเฟาซี รูบามา และคณะ. (2564). ความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนรัตนภูมิวิทยา จังหวัดสงขลา. *ประชุมหาญใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 12*.

.....

อัจฉรา อยุทศิริกุล. (2561). การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียน
มัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา: มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.

[866]

Citation:

สุทธิพงษ์ เทศด้อม และ จำเนียร พลหาญ. (2566). แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3 (2), 851-866

Testom, S., & Polhan, C., (2023). Guidelines for the Development of Democratic Citizenship Characteristics of Students under Khon Kaen Primary
Educational Service Area Office 2. Interdisciplinary Academic and Research Journal, 3 (2), 851-866; DOI: <https://doi.org/10.14456/iarj.2023.109>